Eduskunta
Puolustusvaliokunta

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN TALOUSARVIOESITYS VUODELLE 2018

Puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys ensi vuodelle noudattaa puolustusselonteon linjauksia. Menojen yhteismäärä nousee hieman mm. hallitusohjelmassa sovitun määrärahalisäyksen sekä valmiuden parantamisen tarpeen takia. Toisaalta taustalla ovat viime vaalikauden säästöt sekä toimintamenoihin tällä vaalikaudella kohdistuvat säästöt.

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat näidenkin korotusten jälkeen alhaisemmat kuin ennen puolustusvoimauudistusta. Verrattaessa toimintaympäristön muutoksia ja puolustusvoimien materiaalisen valmiuden tämän hetken tilannetta, voi todeta, etteivät ne täysin vastaa toisiaan.

Talousarvioesitys sisältää hallitusohjelman mukaisen määrärahalisäyksen, joka on 30 miljoonaa euroa vuonna 2018. Materiaalihankintamomentin asteittainenkin korotus nostaa määrärahat vain sille tasolle, jolla ne olivat ennen puolustusvoimauudistusta. Todellisuudessa myös toimintamenojen säästövelvoitteita kohdistetaan materiaaliseen valmiuteen.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahoja 2 872 miljoonaa euroa. Puolustusministeriön laskelmien mukaan materiaaliseen valmiuteen kohdistuu 941 miljoonaa euroa eli 39 % sotilaallisen maanpuolustuksen menoista. Jos summasta poistaa kunnossapidon ja kulutusmateriaalin hankkimisen sekä vertaa sitä koko puolustusbudjettiin, kohdistuu varsinaisiin suorituskykyinvestointeihin vain 483 milj. euroa, mikä on vajaa 17 % puolustusbudjetista.

Puolustusvoimien tutkimus- ja kehittämistoimintaa tarvitaan

Puolustusvoimien T&K -toiminnan merkitys korostuu erityisesti EU:n puolustustutkimushankkeissa sekä

Puolustusvoimien omissa strategisissa suorituskykyhankkeissa (Laivue2020 ja HX).

Komissio ehdottaa eurooppalaisten suorituskykyjen yhteistä kehittämistä puolustusteollisen kehittämisohjelman kautta. Yhteisiä suorituskykyhankkeita esittäessään jäsenmaiden tulee myös sitoutua hankkeiden osarahoitukseen sekä valmiin tuotteen hankintaan. Puolustusvoimien T&K – toiminnan määrärahat ovat niin pienet, etteivät ne mahdollista laajempaa sitoutumista eurooppalaisiin hankkeisiin. Tämä myös vaikeuttaa suomalaisen teollisuuden osallistumista niihin.

Strategiset hankkeet edellyttävät riittävää ymmärrystä järjestelmien tarkoituksenmukaisista suorituskykyvaatimuksista, elinkaarikustannuksista, huoltokonseptista ja järjestelmien kriisiajan käytön ja ylläpitämisen edellyttämästä kansallisen osaamisen kehittämisestä. T&K -toiminta on keskeinen osa myös näiden hankkeiden riskien hallintaa, sillä sen avulla voidaan riskejä sisältävät kehittämis- ja integrointitehtävät erottaa varsinaisesta hankinnasta.

Kriittisten alojen T&K -toimintaa voidaan rahoittaa myös osana strategisten hankkeiden epäsuoraa teollista yhteistyötä. Tätä mahdollisuutta tulisi hallinnossa tarkemmin tutkia.

Puolustusvoimien suorituskykyjen sekä kansallisen teollisuuden kehitys-, integrointi- ja ylläpitokyvyn varmistamiseksi Puolustusvoimien ja kotimaisen teollisuuden yhteistyö on välttämätöntä. Näin varmistetaan järjestelmien integrointikyky sekä elinkaaren hallinta ja siten järjestelmien suorituskykyjen ylläpito myös poikkeusoloissa. Myös ns. siviilipuolen T&K -rahoituksen käytön tulee olla mahdollista puolustusvoimien suurten hankkeiden tukemiseksi.

Puolustusvoimien tulee kohdentaa riittävä määrärahataso T&K -toimintaansa. Euroopan puolustusvirasto on suosittanut jäsenmaille 2 % tasoa puolustusbudjetista. T&K -toiminnan tulee olla pitkäjänteistä ja suunnitelmallista ollakseen vaikuttavaa. Siten siihen tulee asettaa myös oma tilausvaltuutensa.

Puolustusvoimien toimintamenot (27.10.01)

Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 166 miljoonan euron tilausvaltuutta vuosille 2018 - 2021. Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuudella kehitetään logistiikkajärjestelmän joukkojen suorituskykyä ja tuetaan aselajijoukkojen huoltoa sekä hankitaan varaosia ja materiaalin kunnossapitopalveluja. Suomalaisen teollisuuden rooli korostuu ennen kaikkea huolto- ja ylläpitopalveluiden tuottajana. Näitä toimintoja tekevät muutamat yritykset. PIA korostaa, että myös

hankintoja tulee kohdistaa kotimaahan normaaliaikoina, jotta suomalaisen teollisuuden toimituskyky on turvattu mahdollisissa poikkeusoloissa.

On perusteltua ja erittäin myönteistä, että toimintamenomomentin perusteluissa huomioidaan teollisuuden viennin ja kansainvälistymisen edistäminen. Tämä on teollisuuden viennille elinehto ja toiminta tukee sotilaallista huoltovarmuutta vahvasti. Jotta Suomessa toimiva puolustusteollisuus kykenee tukemaan puolustusvoimia, tulee sillä olla asiakkaita myös muualla. Nämä suuruudeltaan vaatimattomat toimenpiteet ovat elintärkeitä suomalaiselle alan teollisuudelle. Samalla on korostettava, ettei Suomi saa vientilupapolitiikallaan asettaa suomalaista teollisuutta eriarvoiseen asemaan kilpailijoihinsa nähden.

Puolustusmateriaalihankinnat (27.10.18)

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään määrärahoja 1,6 miljardin euron tilausvaltuutta PVKEH2018 vuosille 2018 – 2027. Määrärahassa näkyy jo osa Laivue2020 -hankkeesta. Muita suurimpia alkavia hankkeita ovat mm. Laivue 2000 MLU, pintatorjuntaohjusjärjestelmä 2020, maapuolustuksen infrastruktuuri, sotilastiedustelun maalittamistuki sekä Ilmavoimien tukikohtien varustaminen. Mukana on hankkeita, joissa suomalaisella teollisuudella voi olla merkittäväkin rooli.

Laivue2020 hankkeen osalta olemme huolissamme epäsuoran teollisen yhteistyön kokonaisuudesta. Jotta yhteistyöstä saavutettaisiin mahdollisimman suuri hyöty puolustusvoimille ja kotimaassa toimivalle puolustus- ja turvallisuusteollisuudelle, tulee Puolustusvoimien asettaa selkeät vaatimukset.

Suomessa toimiva puolustus- ja turvallisuusteollisuus on osa kokonaisturvallisuuttamme. Digitalisaation myötä turvallisuusviranomaisten eri järjestelmät ja niiden toimivuus ympäri vuorokauden ovat yhä enemmän teollisuuden vastuulla. Kaikkien puolustushaarojen järjestelmien elinkaaren aikainen tuki on täysin riippuvainen suomalaisesta puolustusteollisuudesta kaikissa turvallisuustilanteissa. Teollisuus turvaa tärkeät järjestelmät ja elintärkeät toiminnot joko omilla tuotteillaan ja osaamisellaan tai ylläpitämällä ulkomailta hankittuja järjestelmiä.

Valtioneuvosto on periaatepäätöksessään vuonna 2016 listannut Suomen puolustuksen kannalta kriittisimmät suorituskykyalueet ja niitä tukevat teknologiat. Jotta teollisuus kykenee ylläpitämään ja kehittämään tuotantoaan ja tuottamaan

puolustusvoimien tarvitsemat tuotteet ja palvelut kaikissa turvallisuustilanteissa, tulee sillä olla jatkuvaa liiketoimintaa. Siten on ensiarvoisen tärkeää, että kriittisten suorituskykyalojen osalta teollisuudelle kohdistetaan tilauksia tasaisesti normaaliaikoina ja koko valtuusajalta.